

POSTANOWIENIE

1 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 1 kwietnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa S.M. i M.M.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku
z 28 września 2023 r., III Ca 42/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwoty po 1350 zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego - z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 17 listopada 2022 r. Sąd Rejonowy w Gdyni zasądził od pozwanego Bank spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów – małżonków M.M. i S.M. kwotę 57.927,83 zł wraz z odsetkami ustawowymi za

opóźnienie od dnia 16 lipca 2022 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i rozstrzygnął o kosztach procesu.

2. Na skutek apelacji pozwanego Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z 28 września 2023 r. oddalił apelację oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

3. Od wyroku Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiodła strona pozwana. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Podał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż: (1) sądy orzekające w sprawie błędnie ustaliły nieważność umowy kredytu wskutek abuzywności postanowień umownych i braku możliwości zastąpienia niedozwolonych postanowień obiektywnym kursem waluty czy też przepisem dyspozytywnym normy art. 358 § 2 k.c.; (2) sądy orzekające w sprawie błędnie zasądziły na rzecz powodów dochodzoną przez niego kwotę; powodowie bowiem dokonali całkowitej spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie, a zatem nie przysługuje im prawo żądania zwrotu świadczenia; (3) sądy orzekające błędnie uwzględniły roszczenie odsetkowe i zasądziły na rzecz powodów ustawowe odsetki za opóźnienie liczone od dnia następnego po upływie 14 dni od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu. Ponadto skarżący stwierdził, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne polegające na konieczności odpowiedzi na następujące pytania:

a) Czy istnieje prawna możliwość wydzielenia z klauzuli indeksacyjnej (rozumianej jako klauzula przeliczeniowa, w znaczeniu podstawy określenia zobowiązania kredytowego) oraz jako klauzula waloryzacyjna przy określaniu wysokości zobowiązań z tytułu spłaty poszczególnych rat kredytu części abuzywnej, a co za tym idzie utrzymanie w mocy umowy kredytu, po wyeliminowaniu z niej tych części postanowień uznanych za abuzywne, jako zgodna z przepisami prawa krajowego?

b) Czy dla rozstrzygnięcia o abuzywności konkretnej klauzuli umownej niezbędne jest przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego celem ustalenia, czy doszło do pokrzywdzenia konsumenta w stopniu kwalifikowanym, przejawiającego się nie w zwykłym, lecz w rażącym naruszeniu interesów konsumenta?

4. Powodowie wniesli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie a także o zasądzenie od strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna strony pozwanej pomimo obszerności rozważań nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub 4 k.p.c., uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

7. W kwestii oczywistej zasadności skargi jako przyczyny kasacyjnej w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że uzasadnienie oczywistej

zasadności skargi kasacyjnej wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie SN z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

8. W niniejszej sprawie skarżący nie wskazał okoliczności mogących przemawiać za oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej w powyższym rozumieniu. Co więcej, w powołanych przez niego kwestiach trudno dostrzec jakieś istotne uchybienia w rozstrzygnięciach Sądu Okręgowego; a tym bardziej więc – brak podstaw, by mu przypisać oczywistą obrazę przepisów prawa.

9. W pierwszej kwestii mającej świadczyć o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wypada na wstępie zauważyć, że ustalenia faktyczne Sądu *meriti* w konkretnej sprawie w zakresie zaistnienia przesłanek abuzywności zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. nie podlegają badaniu przez Sąd Najwyższy. Niezależnie od tego, obecnie nie budzi wątpliwości, że klauzule indeksacyjne przyznające jednej ze stron umowy kredytu uprawnienie do samodzielnego decydowania o kursach waluty indeksowanej mają charakter abuzywny (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 21 czerwca 2024 r., II CSKP 544/24; z 13 maja 2022 r. II CSKP 293/22, oraz z 6 czerwca 2023 r. II CSKP 950/22).

10. Nieuzasadnione są twierdzenia skarżącego, iż Sądy *meriti* naruszyły art. 411 pkt 4 k.c. w zw. z art. 411 pkt 2 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. zasądzając na rzecz powodów

dochodzoną przez niego kwotę w sytuacji, gdy powodowie dokonali całkowitej spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie. Przepis 411 pkt 4 k.c. dotyczy zwrotu świadczenia spełnionego przed terminem wymagalności roszczenia, w sytuacji gdy istnieje podstawa prawna spełnienia świadczenia. Jest to podyktowane względami praktycznymi – nie byłoby bowiem celowe domaganie się zwrotu kwoty, która z chwilą nadejścia terminu wymagalności roszczenia i tak musiałaby być świadczona. Regulacja ta nie odnosi się natomiast do roszczeń kondykcyjnych (np. *condictio indebiti*), gdy podstawa spełnienia świadczenia nie istniała (w tej kwestii zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2022 r., II CSKP 656/22).

11. Kwestia terminu wymagalności roszczenia powodów o odsetki ustawowe za opóźnienie w zapłacie została wyjaśniona przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (mającej moc zasady prawnej i wiążącej Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie). Sąd Najwyższy stwierdził, że oświadczenie konsumenta o braku woli potwierdzenia niedozwolonego postanowienia nie wymaga dla swojej skuteczności żadnej formy szczególnej, sformułowania go w określony sposób ani złożenia w jakichś określonych okolicznościach, a w szczególności przed sądem. Wystarczające w tej mierze jest spełnienie wymagań sformułowanych przez ustawodawcę w art. 60 k.c. w stosunku do wszystkich oświadczeń woli. Wyrażenie woli konsumenta w omawianej kwestii może nastąpić w sposób dorozumiany – w okolicznościach, w których konsument dąży do realizacji swoich uprawnień wynikających z abuzywności klauzuli i – ewentualnie – z niezwiązania umową w całości. Może to nastąpić np. przez wystosowanie do banku wezwania do zwrotu kwot uiszczonych tytułem spłaty rat kredytu, ale także w każdy inny sposób, z którego będzie wynikała wola konsumenta powołania się na niedozwolony charakter postanowień. Jednoznaczna intencja realizacji uprawnień wynikających z abuzywności klauzuli objawia zarazem brak woli potwierdzenia jej obowiązywania. Od chwili złożenia przez konsumenta oświadczenia o braku woli potwierdzenia abuzywnego postanowienia niedozwolone postanowienie lub umowa w całości stają się trwale bezskuteczne. Oświadczenie to warunkuje wymagalność

roszczeń konsumenta o zwrot świadczeń, które sam spełnił, a tym samym możliwość żądania przez niego odsetek za opóźnienie.

12. Także sformułowane przez skarżącego „istotne zagadnienie prawne” nie stanowią obecnie zagadnień nowych. Zagadnienie dotyczące możliwości wykonywania umowy pomimo stwierdzenia abuzywności klauzul przeliczeniowych oraz dopuszczalności zastąpienia klauzul abuzywnych zawartych w umowie kredytu innymi postanowieniami zostały także rozstrzygnięte w judykaturze. W świetle bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie budzi obecnie wątpliwości, że stwierdzenie niedozwolonego charakteru postanowienia w umowie kredytu może uzasadniać uznanie umowy za nieważną. Według utrwalonego orzecznictwa niedopuszczalne jest zastępowanie wyeliminowanego abuzywnego postanowienia umowy innym mechanizmem wyliczenia kwoty raty kapitałowo-odsetkowej. Uzupełnienie luk po wyeliminowaniu takiej klauzuli stanowiłoby bowiem zbyt daleko idącą modyfikację umowy w celu ratowania sytuacji prawnej przedsiębiorcy stosującego niedozwolone postanowienie umowne (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2022 r. II CSKP 550/22; postanowienia Sądu Najwyższego z 31 maja 2022 r., I CSK 2314/22; z 1 lutego 2023 r., I CSK 5615/22 oraz z 6 lipca 2023 r., I CSK 5755/22). Potwierdza to Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22. Sąd Najwyższy stwierdził m. in., że w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów (pkt 1 uchwały). Natomiast w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie (pkt 2 uchwały). Dla uniknięcia zbędnych powtórzeń wypada odesłać do szczegółowych objaśnień zawartych w uzasadnieniu tej uchwały. Zgodnie z art. 87 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym uchwała ta ma moc zasady prawnej i wiąże Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie.

13. Także drugie zagadnienie prawne sformułowane przez skarżącego nie spełnia kryteriów art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Nie jest to bowiem zagadnienie o charakterze doniosłym, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym (zob. postanowienia SN z 26 października 2021 r., I CSK 266/21 oraz z 30 czerwca 2021 r., III CSK 53/21). Co do problemów decyzyjnych związanych z koniecznością korzystania z opinii biegłego w postępowaniach dotyczących kredytów frankowych, zob. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 27 maja 2024 r., I ACa 1119/22; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 6 lutego 2024 r., I ACa 2977/22; wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 5 października 2023 r., XXVIII C 5665/21.

14. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

15. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, § 1¹ i § 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[a.ł]